

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 29 ΚΑΙ 30

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΕΡΓΑ
ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2018 ΕΩΣ 2021

**ΕΡΓΟ: «ΜΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ
1,50 MW, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ “BIOLAND PROJECT 10 LTD”, ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ (ΛΕΥ/00124/2022)»**

1. Εισαγωγή

Στα πλαίσια των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα έργα Νόμων του 2018 έως 2021, η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για το έργο υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή με σχετική επιστολή από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (Αρ. Φακ. ΛΕΥ/00124/2022 και ημερ. 04.03.2022) για αξιολόγηση.

Με την υποβολή της πιο πάνω ΜΕΕΠ, ο Κύριος του έργου προχώρησε, όπως προβλέπουν οι πιο πάνω Νόμοι, στη γνωστοποίηση σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες, για την υποβολή στην Περιβαλλοντική Αρχή εντός τριάντα (30) ημερών, απόψεων ή παραστάσεων από το κοινό αναφορικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ ή αναφορικά με τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

Για το εν λόγω έργο πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση και παρουσίαση από τις 06.12.2021, μετά από ανάρτηση προσχεδίου της ΜΕΕΠ στην ιστοσελίδα της εταιρείας και στα γραφεία του Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίας Βαρβάρας, ενώ το κοινό ενημερώθηκε γι' αυτό μέσω δημοσιεύσεων σε δύο εφημερίδες δημόσιας κυκλοφορίας.

Σύμφωνα με τη Γνωμάτευση της Περιβαλλοντικής Αρχής για τη «Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) σχετικά με τη Χωροθέτηση των έργων που Αξιοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στον τομέα της Ηλεκτροπαραγωγής», που εκδόθηκε στις 21.02.2022, και λόγω της εγγύτητας του έργου με την Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) «ΑΛΥΚΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ – ΑΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ» (CY2000002), το έργο υποβλήθηκε σε προέλεγχο για τις δυνητικές επιπτώσεις του σε προστατευόμενες περιοχές με βάση το άρθρο 16 του Ν.153(Ι)/2003 περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής και το άρθρο 33 των Ν.127(Ι)/2018 περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα έργα νόμους [2018-2021]. Τα αποτελέσματα της σχετικής έκθεσης προελέγχου συνηγορούν ότι δεν είναι πιθανό να επηρεαστούν τα αντικείμενα προστασίας και η ακεραιότητα της περιοχής ως ΕΖΔ. Κατά την κατασκευή του έργου, δεν θα υπάρξει μεγάλη απώλεια ενδιατημάτων που να επηρεάζει την κατάσταση διατήρησης των ειδών και των οικοτόπων χαρακτηρισμού της περιοχής.

Η Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εξέτασε το έργο σε συνεδρία της στις 19.07.2022, στα πλαίσια της Γνωμάτευσης της Περιβαλλοντικής Αρχής για τη «Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) σχετικά με τη Χωροθέτηση των έργων που Αξιοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στον τομέα της Ηλεκτροπαραγωγής». Κατά την παρουσίαση του έργου κρίθηκε σημαντικό να (α) ενημερωθεί η Επιτροπή περαιτέρω για τις προθέσεις του Κοινοτικού Συμβουλίου Ποταμιάς για δημιουργία πάρκου/ εκδρομικού χώρου παρά του ποταμού Γιαλιά με παράλληλη ανάπτυξη υδροβιότοπου για τη νεροχελώνα *Mauremis rivulata* πλησίον της περιοχής που προτείνετε για την ανάπτυξη του έργου, (β) να ληφθούν οι γνώμες των Τμημάτων Αρχαιοτήτων και Γεωργίας.

Στις 14.11.2022, ο κύριος του έργου ενημέρωσε για τροποποιήσεις του έργου που αφορούν αλλαγή του τύπου και της τεχνολογίας των πλαισίων, χωρίς ουσιώδεις αλλαγές στον σχεδιασμό του έργου (κάλυψη εδάφους, έκταση, δυναμικότητα κ.λπ.).

Ο τροποποιημένος σχεδιασμός καθώς, τα στοιχεία για τη δημιουργία πάρκου/ εκδρομικού χώρου παρά του ποταμού Γιαλιά με παράλληλη ανάπτυξη υδροβιότοπου για τη νεροχελώνα *Mauremis rivulata* και οι απόψεις των Τμημάτων Αρχαιοτήτων και Γεωργίας παρουσιάστηκαν σε συνεδρία της Επιτροπής στις 07.03.2023.

Με βάση τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, την επιτόπια επίσκεψη, την έκθεση προελέγχου, τις θέσεις των διαφόρων Τμημάτων, τη ΜΕΕΠ και τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από την Τοπική Αρχή, ετοιμάστηκε η παρούσα Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

2. Περιγραφή και χωροθέτηση του έργου σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Το έργο χωροθετείται στα τεμάχια 272 και 454, Φ./Σχ.: 31/49, συνολικού εμβαδού 43870 τ.μ., στην κοινότητα Ποταμιάς, στη Λευκωσία. Το εμβαδό της περιοχής που θα χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή και λειτουργία του έργου ανέρχεται στα 15212 τ.μ. Η άμεση περιοχή μελέτης (ΑΠΜ) εμπίπτει σε πολεοδομική ζώνη Ζ1 (ζώνη προστασίας). Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος, το τεμάχιο δεν εμπίπτει σε σχέδιο αρδευόμενου ή ξηρικού αναδασμού. Το έργο χωροθετείται σε περιοχή που εντάσσεται στη Ζώνη Γεωλογικής Καταλληλότητας 02. Πρόσβαση στο τεμάχιο επιτυγχάνεται μέσω εγγεγραμμένου χωματόδρομου.

Η σημερινή χρήση γης στην ΑΠΜ είναι η καλλιέργεια σιτηρών και δέντρων. Επιπλέον, μέσω του τεμαχίου 454 διέρχεται υδατόρεμα μικρής λεκάνης απορροής, το οποίο λήφθηκε υπόψη κατά τον σχεδιασμό με διατήρηση ζώνης προστασίας πλάτους 3 μ., σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Τμήματος Αναπτύξεως υδάτων. Το δυτικό όριο της ΑΠΜ συνορεύει με την κοίτη του ποταμού Γιαλιά, που αποτελεί πολεοδομική ζώνη Ζ3 (ζώνη προστασίας).

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΕΠΜ) εντοπίζονται γεωργικές καλλιέργειες, ελαιόδεντρα, συκιές, φραγκοσυκιές (παπουτσοσυκιές), καλαμιώνες, αρτυμαθικές, κυπαρίσσια, ευκάλυπτοι, μοσφηλιές, ροδιές, καλλιέργειες εσπεριδοειδών, κτηνοτροφικά υποστατικά και μεμονωμένες κατοικίες. Η πλησιέστερη ειδική ζώνη διατήρησης (ΕΖΔ) του δικτύου Natura 2000 είναι η CY2000002 (Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος), 730 μ. βόρεια, και το κοντινότερο πέρασμα πουλιών βρίσκεται εννέα (9) χλμ. νότια της ΑΠΜ.

Οι κοντινότερες οικιστικές ζώνες της ΑΠΜ είναι της κοινότητας Ποταμιάς, 220 μ. στα ανατολικά, και του Δήμου Ιδαίου, 1500 μ. στα νότια της ΑΠΜ.

Όσο αφορά την χλωρίδα της ΑΠΜ, το μεγαλύτερο μέρος του τεμαχίου αποτελείται από σιτηρά. Στο βορειοανατολικό σύνορο της ΑΠΜ παρατηρούνται χαμηλοί θάμνοι και δέντρα. Σε μικρό μέρος στο ανατολικό τμήμα της ΑΠΜ φύεται καλλιέργεια εσπεριδοειδών, η οποία δεν θα επηρεαστεί από το έργο. Δεν εντοπίστηκε κάποιο σπάνιο είδος ή είδος που να περιλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο.

Όσο αφορά την πανίδα, στην ΕΠΜ παρατηρούνται θηλαστικά και ερπετά με ευρεία εξάπλωση στην Κύπρο, με σημαντικότερο την παρουσία χειροπτερόν, που χρησιμοποιούν τα τεμάχια κυρίως για τροφοληψία και δεν αναμένεται να επηρεαστούν από τη λειτουργία του έργου. Για το έργο εκτελέστηκαν αρχικά έξι (6) επιτόπιες καταγραφές πτηνοπανίδας και μετά από οδηγίες προς τους μελετητές, υποβλήθηκαν συμπληρωματικά άλλες δύο (2) ώστε να συνάδουν με τον οδηγό της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας. Εντοπίστηκαν 29 είδη πουλιών, εκ των οποίων τέσσερα (4) ανήκουν στο Παράρτημα 1 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2009/147/ΕΚ. Στην ΕΠΜ εντοπίστηκαν συνολικά 34 φωλιές, δύο (2) εκ των οποίων βρίσκονται εντός της ΑΠΜ. Τα πτηνά χρησιμοποιούν την ΑΠΜ κυρίως για τροφοληψία.

Το έργο απαιτεί κατασκευή εσωτερικής οδοποιίας χωμάτινης επιφάνειας για πρόσβαση προς τα πλαίσια, χώρου εγκατάστασης υποσταθμού της ΑΗΚ και λοιπών βοηθητικών χώρων, καθώς και εγκατάσταση 4539 φωτοβολταϊκών πλαισίων με πασαλόμπηξη. Η σύνδεση με το Εναέριο Δίκτυο Μέσης Τάσης εκτιμάται ότι θα γίνει στο μέσο του βορειοδυτικού μέρους του έργου, το οποίο γειτνιάζει με το υφιστάμενο Εναέριο Δίκτυο Μέσης Τάσης 11kV του ΔΣΔ/ΑΗΚ σε απόσταση περίπου 130 μ. από το κοντινότερο σημείο των τεμαχίων στον δρόμο.

3. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το έργο και των πιθανών επιπτώσεων που το έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

3.1. Επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής

3.1.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Τα έργα κατασκευής δεν αναμένεται να έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά. Οι επιπτώσεις σχετίζονται με την πιθανότητα ανεξέλεγκτης απόρριψης υγρών χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού εργοταξίου και από την απόρριψη των στερεών αποβλήτων που θα δημιουργηθούν κατά τις κατασκευαστικές εργασίες. Η λανθασμένη διαχείριση αυτών των αποβλήτων, δύναται προκαλέσει επιφανειακές απορροές που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τον ποταμό Γυαλιά και το υδατόρεμα στα νοτιοδυτικά της ΑΠΜ.

3.1.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

Οι επιπτώσεις στο έδαφος κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών θα προκληθούν από τη δημιουργία στερεών μη-επικινδύνων αποβλήτων (μπάζα, οικοδομικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασιών εξοπλισμού), τα οποία θα απορριφθούν στο έδαφος και την πιθανή ανεξέλεγκτη απόρριψη υγρών και χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού των εργοταξίων. Επιπλέον, μια μικρή έκταση (περίπου 40 τ.μ.) θα καλυφθεί για τις ανάγκες εγκατάστασης δωματίου μετρητών, καγκελόπορτας κ.τλ.

3.1.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Οι πιθανές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας αναμένεται να προέλθουν από τις εκπομπές των μηχανημάτων κατασκευής και του σχετικού εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθούν σε όλες τις φάσεις των κατασκευαστικών εργασιών. Οι εργασίες κατασκευής των νέων εγκαταστάσεων του φωτοβολταϊκού πάρκου αποτελούν τη βασικότερη πηγή έκλυσης σκόνης η οποία μπορεί να έχει σημαντικές, αλλά παροδικού χαρακτήρα επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα της περιοχής.

3.1.4. Επιπτώσεις στο τοπίο

Οι επιπτώσεις στο τοπίο και τα πιθανά προβλήματα αισθητικής ρύπανσης μπορούν να προκύψουν από τις δραστηριότητες κατασκευής του έργου, την εναπόθεση και συσσώρευση των υλικών στον χώρο του εργοταξίου και τη μετακίνηση του εξοπλισμού στο οδικό δίκτυο.

3.1.5. Επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους

Οι επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους από τις εργασίες κατασκευής εντοπίζονται κυρίως στην κατανάλωση καυσίμων κατά τη λειτουργία των μηχανημάτων κατασκευής.

3.1.6. Επιπτώσεις στους βιολογικούς πόρους

Η απώλεια χλωρίδας και πανίδας και η αλλαγή των χαρακτηριστικών των βιότοπων στην ΑΠΜ μπορούν να προκύψουν από τις δραστηριότητες τοποθέτησης των υλικών κατασκευής και από τις εργασίες κατασκευής του έργου. Θα αλλάξει η χρήση γης από καλλιέργεια δέντρων και σιτηρών, σε αυτή της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (φωτοβολταϊκά). Η υλοποίηση του έργου δεν αναμένεται να προκαλέσει αλλαγές στην πανίδα, εφόσον τα διάφορα ζώα χρησιμοποιούν τα τεμάχια του έργου κυρίως για προσπέλαση και τροφοληψία.

3.1.7. Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Οι επιπτώσεις στην υγεία (θόρυβος, δονήσεις, ασφάλεια) δεν αναμένονται να επιβαρύνουν σημαντικά το περιβάλλον. Η στάθμη θορύβου κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών αναμένεται ότι θα αυξηθεί στην περιοχή, χωρίς όμως να ξεπερνά τα συνιστάμενα όρια εκθέσεως σε θόρυβο που ορίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας - τα 55dB(A) για τον δείκτη ημέρας. Οι επιπτώσεις στο κυκλοφοριακό δίκτυο κατά την κατασκευή του έργου προβλέπεται ότι θα προκληθούν κατά τη διάρκεια μεταφοράς των πλαισίων και των βάσεων, τη μεταφορά του μπετόν και των άλλων δομικών υλικών.

3.2. Επιπτώσεις κατά τη φάση λειτουργίας

3.2.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Αναμένεται η δημιουργία πολύ μικρών ποσοτήτων υγρών και στερεών αποβλήτων κατά τη λειτουργία του έργου, από τις εκπλύσεις των πλαισίων και τη δραστηριότητα των εργαζομένων στο έργο, τα οποία δύναται να μετακινηθούν προς τον ποταμό Γυαλιά και το υδατόρεμα στο νοτιοδυτικό άκρο της ΑΠΜ, μέσω επιφανειακών απορροών. Επιπλέον θα χρησιμοποιούνται 54 κ.μ. νερό ανά έτος για την έκπλυση των πλαισίων, που θα γίνεται τέσσερις φορές το χρόνο.

3.2.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

Δεν αναμένεται να υπάρξει δημιουργία ποσότητας στερεών αποβλήτων κατά τη λειτουργία του έργου ενώ οι αντίστοιχες ποσότητες υγρών αποβλήτων θα είναι μικρές. Το έργο δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στη γεωλογία και στο φυσικό ανάγλυφο της περιοχής.

3.2.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Αναμένονται θετικές επιπτώσεις από τη λειτουργία του έργου αφού η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας είναι σύμφωνη με το σύγχρονο μοντέλο της αειφόρου ανάπτυξης του τομέα της ηλεκτροπαραγωγής που επιβάλλει τον μηδενισμό όπου είναι δυνατόν των εκπομπών ρύπων στο περιβάλλον και τη μεγιστοποίηση της διατήρησης των φυσικών ενεργειακών πόρων.

3.2.4. Επιπτώσεις στο τοπίο

Αφορά τον βαθμό οπτικής όχλησης που προκύπτει από την οπτική παρενόχληση ή παρεμπόδιση που προξενεί το έργο σε κάποιο παρατηρητή. Η κατασκευή του έργου θα προκαλέσει οπτική όχληση στις γειτονικές αναπτύξεις.

3.2.5. Επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους

Δεν αναμένονται επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους από τη λειτουργία του έργου αφού δε θα καταναλώνει ενέργεια. Θα υπάρχει κατανάλωση 54 κ.μ. νερού για πλύσιμο των πλαισίων, ετησίως.

3.2.6. Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Κατά το στάδιο της συντήρησης αναμένεται να αυξηθεί η στάθμη θορύβου στην περιοχή σε πολύ μικρό βαθμό και παροδικά. Επιπτώσεις στη δημόσια υγεία θα υπάρξουν σε περίπτωση πυρκαγιάς ενώ αρνητικές επιπτώσεις στην κυκλοφορία και στην οικονομία δεν αναμένονται να υπάρξουν.

3.3. Επιπτώσεις κατά τη φάση αποξήλωσης

3.3.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Τα έργα αποξήλωσης δεν αναμένεται να έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά. Οι επιπτώσεις σχετίζονται με την πιθανότητα ανεξέλεγκτης απόρριψης υγρών χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού εργοταξίου και από την απόρριψη των στερεών αποβλήτων που θα δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης. Αυτά τα απόβλητα δύναται να επηρεάσουν τον ποταμό και το υδατόρεμα στα νοτιοδυτικά του έργου.

3.3.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

Οι κατεδαφίσεις των κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα (οικίσκοι) θα δημιουργήσουν στερεά, μη-επικίνδυνα απόβλητα (μπάζα, οικοδομικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασιών εξοπλισμού) τα οποία θα απορριφθούν στο έδαφος. Επιπλέον, η πιθανή, ανεξέλεγκτη απόρριψη υγρών και χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού των εργοταξίων, δύναται να επηρεάσουν το έδαφος.

3.3.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Οι πιθανές, αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρα αναμένεται να προέλθουν από τις εκπομπές των μηχανημάτων αποξήλωσης και του σχετικού εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθούν. Θα υπάρξει έκλυση σκόνης η οποία μπορεί να έχει σημαντικές, αλλά παροδικού χαρακτήρα επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα της περιοχής.

3.3.4. Επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους

Κατά την αποξήλωση του έργου θα χρησιμοποιηθεί ενέργεια συμβατικού τύπου μέσω προσωρινών εγκαταστάσεων ηλεκτρισμού για τη λειτουργία των μηχανημάτων και του εξοπλισμού.

3.3.5. Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Οι επιπτώσεις στην υγεία (θόρυβος, δονήσεις, ασφάλεια) δεν αναμένονται να επιβαρύνουν το περιβάλλον. Η στάθμη θορύβου κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης αναμένεται ότι θα αυξηθεί στην περιοχή, χωρίς όμως να ξεπερνά τα συνιστάμενα όρια εκθέσεως σε θόρυβο που ορίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Οι επιπτώσεις στο κυκλοφοριακό κατά την αποξήλωση του έργου προβλέπεται ότι θα προκληθούν κατά τη διάρκεια μεταφοράς των στερεών αποβλήτων που θα προκύπτουν από το χώρο του έργου.

4. Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Στη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται μέτρα μετριασμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας του έργου και αφορούν τα πιο κάτω:

- Η οριοθέτηση και η περιφράξη του εργοταξίου
- Τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων των εργασιών
- Εφαρμογή του Σχεδίου Ασφάλειας και Υγείας Εργοταξίου
- Εφαρμογή Σχεδίου Δράσης σε περίπτωση διαρροών μηχανέλαιων από τα μηχανήματα / οχήματα και σε περίπτωση πυρκαγιάς
- Συστηματικός έλεγχος και συντήρηση των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου
- Απομάκρυνση αποβλήτων (μπάζων) από το εργοτάξιο αυθημερόν, και η σύναψη συμφωνιών με αδειοδοτημένους φορείς συλλογής μεταφοράς αποβλήτων και με αδειοδοτημένους φορείς αποθήκευσης ή/και παραλαβής αποβλήτων
- Διαβροχή των οδικών προσβάσεων ή των σημείων, όπου εκπέμπεται σκόνη, ώστε να μετριάζεται η εκπομπή σκόνης.
- Κατά τη μεταφορά υλικών από και προς το εργοτάξιο, να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορτηγών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
- Σωστός προγραμματισμός μεταφορών υλικών στο εργοτάξιο και μείωση μετακινήσεων ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα στο οδικό δίκτυο.
- Τα αδρανή υλικά και τα μπάζα να τοποθετούνται σε σωρούς σε σημείο που θα υποδειχθεί από τον εργολάβο του έργου και κατά τη μεταφορά τους σε αδειοδοτημένες μονάδες παραλαβής Α.Ε.Κ.Κ με φορτηγά, να καλύπτονται με ειδικό σκέπαστρο (π.χ. υφασμάτινο).
- Όλες οι εργασίες να περιοριστούν εντός των τεμαχίων που θα αξιοποιηθούν για την κατασκευή και λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου.
- Η έναρξη των χωματουργικών και κατασκευαστικών εργασιών να γίνει εκτός της αναπαραγωγικής περιόδου (Μάρτιο-Αύγουστο) των πτηνών.
- Η συντήρηση των πλαισίων να γίνεται πριν ή μετά από τις περιόδους φωλεοποίησης (Οκτώβριο-Φεβρουάριο) για την ελάχιστη ενόχληση των πτηνών.
- Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια που θα εγκατασταθούν να είναι ειδικά επεξεργασμένα με τρόπο ώστε να ελαχιστοποιείται η ανάκλαση της ακτινοβολίας καθώς στόχος είναι η μέγιστη απορρόφηση για τη μετατροπή της ακτινοβολίας σε ηλεκτρικό ρεύμα.

- Η περιμετρική περίφραξη του ΠΕ θα τοποθετηθεί σε ύψος 20cm πάνω από το έδαφος.
- Τοποθέτηση υδρορροών στο Δωμάτιο της ΑΗΚ και στο Σπιτάκι του Παραγωγού οι οποίες θα λειτουργούν ως ειδικές “ποτίστρες” για τα πτηνά που θα επισκέπτονται το υπό μελέτη τεμάχιο μετά την κατασκευή του ΠΕ.

5. Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Λόγω της εγγύτητας του έργου στην ΕΖΔ «ΑΛΥΚΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ – ΑΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ» (CY2000002) του δικτύου Natura 2000, διεξάχθηκε προέλεγχος (screening) για να διαπιστωθεί κατά πόσο το έργο δύναται να επηρεάσει την προστατευόμενη περιοχή και τα αντικείμενα προστασίας της, ως ο όρος της Γνωμάτευσης της Περιβαλλοντικής Αρχής της ΣΜΠΕ από τη χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, που εκδόθηκε στις 21.02.2022. Η έκθεση προελέγχου επισυνάπτεται.

Η αξιολόγηση του προτεινόμενου έργου κατά το στάδιο του προελέγχου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι πιθανό να επηρεαστούν τα αντικείμενα προστασίας και η ακεραιότητα / χαρακτήρας της περιοχής ως ΕΖΔ. Κατά την κατασκευή του έργου, δεν θα υπάρξει μεγάλη απώλεια ενδιαιτημάτων που να επηρεάζει την κατάσταση διατήρησης των ειδών και οικοτόπων χαρακτηρισμού της περιοχής. Για την καλύτερη εναρμόνιση του έργου με τις περιβαλλοντικές ευαισθησίες της ΕΠΜ, προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα που μπορούν να ληφθούν για βελτίωση του έργου και ενσωματώνονται στο Παράρτημα Όρων της παρούσας.

6. Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά τη διαμόρφωση της θέσης της, έλαβε υπόψη τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν με βάση το άρθρο 28 των Νόμων, τις θέσεις των μελών της Επιτροπής, των εμπλεκόμενων Τμημάτων, την έκθεση προελέγχου και την επιτόπια επίσκεψη. Η Περιβαλλοντική Αρχή δε φέρει ένσταση στην κατασκευή του έργου υπό τους πιο κάτω όρους / προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα Όρων, που επισυνάπτεται.

Στη Γνωμοδότηση επισυνάπτεται Συνοπτικό Σημείωμα της Περιβαλλοντικής Αρχής για τον τρόπο και στο βαθμό στον οποίο ενσωματώθηκαν ή έτυχαν διαφορετικού χειρισμού τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων.

Η Γνωμοδότηση έχει διάρκεια ισχύος όσο και η ισχύς της πολεοδομικής ή άλλης άδειας, νοουμένου ότι, στο διάστημα που μεσολαβεί, δεν επέρχεται μεταβολή των δεδομένων βάσει των οποίων αυτή εκδόθηκε.

Παναγιώτης Χαραλάμπους

για Αν. Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος

Περιβαλλοντική Αρχή

Αρ. Φακ. 02.10.011.005.001.129

07 Σεπτεμβρίου 2023

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 29(3)

ΕΡΓΟ: «ΜΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 1,50 MW, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ “BIOLAND PROJECT 10 LTD”, ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ (ΛΕΥ/00124/2022)»

Στα πλαίσια διαβούλευσης για την αξιολόγηση του έργου υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος απόψεις από το Τμήμα Γεωργίας με επιστολή (αρ. φακ. 02.10.004 και ημερ. 12.07.2022) στην οποία αναφέρεται ότι δεν βλέπει με θετική προσέγγιση την αδειοδότηση του έργου αφού τα τεμάχια αξιοποιούνται γεωργικά με καλλιέργειες σιτηρών και αποτελούν ενιαία, συμπαγή, καλλιεργούμενη έκταση. Επιπλέον σημειώνει ότι θα μπορούσε να συνηγορήσει στην αδειοδότηση του έργου, νοουμένου ότι ο σχεδιασμός του άλλαζε σε Αγροφωτοβολταϊκό πάρκο, με κατάλληλες τεχνηκές προδιαγραφές ώστε να επιτρέπεται η συνέχιση της χρήσης της γης και για γεωργικούς σκοπούς.

Επίσης, το Τμήμα Αρχαιοτήτων σε επιστολή του (αρ. φακ. 8.04.03.01 και ημερ. 09.03.2023) ενημέρωσε ότι δεν φέρει ένσταση για την αδειοδότηση του έργου, καθώς δεν υπάρχουν εντοπισμένες αρχαιότητες στα τεμάχια του έργου ή σε τεμάχια γύρω από αυτά. Τόνισε όμως ότι σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά την υλοποίηση του έργου, οι κατασκευαστικές εργασίες θα πρέπει να τερματιστούν άμεσα και να ειδοποιηθεί άμεσα το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Ποταμιάς σε επιστολή του (ημερ. 15.09.2022) ενημέρωσε ότι φέρει ένσταση για το έργο διότι η κοινότητα Ποταμιάς είναι περικλειστη από την νεκρή ζώνη, στα βόρεια και ανατολικά, τον Δήμο Ιδαλίου στα νότια, με μόνη δυνατή προοπτική ανάπτυξης προς τα δυτικά, όπου προτείνεται να εγκατασταθεί το έργο. Επιπλέον έδωσε στοιχεία για την πρόθεσή του να δημιουργήσει πάρκο και εκδρομικό χώρο παρά του ποταμού Γιαλιά, με δημιουργία βιοτόπου για τη νεροχελώνα *Mauremis rivulata*, που έχουν συμπεριληφθεί στο Αναπτυξιακό Σχέδιο Νότιας Λευκωσίας 2021 – 27.

Με βάση τους όρους της Γνωμάτευσης της Περιβαλλοντικής Αρχής για τη «Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) σχετικά με τη Χωροθέτηση των έργων που Αξιοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στον τομέα της Ηλεκτροπαραγωγής», δεν προκύπτει υποχρέωση του κύριου του έργου για σχεδιασμό ως αγροφωτοβολταϊκό. Συνεπώς, οι απόψεις του Τμήματος Γεωργίας δεν μπορούν να ενσωματωθούν στην παρούσα. Το έργο μέσα από τον υφιστάμενο σχεδιασμό του, θα διατηρήσει ανεπηρέαστη την δενδρώδη καλλιέργεια που εντοπίζεται στο ανατολικό άκρο των τεμαχίων του έργου.

Τα σχόλια του Τμήματος Αρχαιοτήτων έχουν ενσωματωθεί ως ουσιώδης όρος στο Παράρτημα Όρων της παρούσας.

Σε σχέση με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από το Κοινοτικό Συμβούλιο Ποταμιάς, ο χώρος που σχεδιάζεται το πάρκο και ο εκδρομικός χώρος βρίσκεται περίπου 75 μ. βόρεια των τεμαχίων του έργου, σε μια δενδρώδη έκταση στην διασταύρωση του δρόμου που οδηγεί προς την κοινότητα από τα βορειοδυτικά. Ο βαθμός ωριμότητας της προτεινόμενης ανάπτυξης του Κοινοτικού Συμβουλίου,

ως προς την χωροθέτηση και αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, την εκτίμηση του κόστους και την εξασφάλιση των απαραίτητων αδειών, χαρακτηρίζεται ως «μέτριος», με βάση το έντυπο που δόθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος. Ο δε βαθμός ωριμότητας για το εν λόγω προτεινόμενο έργο χαρακτηρίζεται ως «χαμηλός». Η λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου δεν κρίνεται ότι θα επηρεάσει δυσμενώς την ανάπτυξη και λειτουργία του εκδρομικού χώρου, διότι χωροθετείται νοτιότερα της συστοιχίας δέντρων που προορίζεται να γίνει ο εκδρομικός χώρος, θα είναι περιφραγμένο και θα παρεμποδίζεται η είσοδος από τους επισκέπτες του εκδρομικού χώρου για να διασφαλίζεται η ατομική τους υγεία, και στην τοπιοτέχνηση της περιμέτρου του φωτοβολταϊκού πάρκου θα γίνει φύτευση φρουτόδεντρων τόσο για την μείωση της οπτικής όχλησης που δύναται να προκαλέσει το έργο καθώς και για στήριξη του πληθυσμού των χειροπτέρων που εντοπίζεται στην περιοχή. Η λειτουργία του έργου δεν είναι ασύμβατη με την δημιουργία του υδροβιότοπου για το είδος *Mauremis rivulata*. Το φωτοβολταϊκό πάρκο δεν αναμένεται να επηρεάσει τον ποταμό Γυαλιά, ούτε τις όχθες του, αφού η χωροθέτησή της περίφραξής του διατηρεί ικανοποιητική απόσταση από το όριο της εγγεγραμμένης κοίτης του ποταμού. Υπενθυμίζεται ότι το έργο προσεγγίζει τον ποταμό σε μικρό τμήμα στα δυτικά της περιφέρειάς του με μήκος τόξου μικρότερο των 50 μ. Όσο αφορά την περεταίρω ανάπτυξη της Κοινότητας ή την τροποποίηση των πολεοδομικών ζωνών της κοινότητας, αυτό αποτελεί πολεοδομικό ζήτημα το οποίο θα πρέπει να αξιολογηθεί στα πλαίσια της Πολεοδομικής Άδειας του έργου.

Στα πλαίσια του έργου δεν υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος απόψεις ή παραστάσεις από το κοινό, σε διάστημα τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της σχετικής Γνωστοποίησης σε δύο (2) εφημερίδες ημερήσιας κυκλοφορίας.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 2023

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΟΡΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

ΕΡΓΟ: «ΜΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 1,50 MW, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ “BIOLAND PROJECT 10 LTD”, ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ (ΛΕΥ/00124/2022)»

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Γενικοί Όροι:

1. Ο κύριος του έργου φέρει ακέραιη την ευθύνη για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, μέτρων και περιορισμών που επιβάλλονται με την παρούσα Γνωμοδότηση.
2. Ο κύριος του έργου δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.
3. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο το Τμήμα Περιβάλλοντος θα μπορεί να επιβάλει νέους περιβαλλοντικούς όρους για την προστασία του περιβάλλοντος και οι οποίοι θα είναι άμεσα εφαρμόσιμοι από τον κύριο του έργου.
4. Όλες οι εργασίες ανέγερσης και λειτουργίας του έργου να συμμορφώνονται με τους σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος νόμους, κανονισμούς, διατάγματα και τροποποιήσεις που διέπουν αυτούς όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή και αντικαθίστανται.
5. Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή/και το υπέδαφος ή στα νερά ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια ή/και τα επιφανειακά νερά ή/και το έδαφος, σύμφωνα με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 (Αρ. 106(Ι)/2002) μέχρι 2013 [ιστοσελίδα Τμήματος Περιβάλλοντος – www.moa.gov.cy/environment, στη διαδρομή Διεθνείς Νομοθεσίες, Ευρωπαϊκό κεκτημένο, Εθνική Νομοθεσία/Εθνική Νομοθεσία/Ελεγχος και Προστασία της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους], εκτός εάν η απόρριψη γίνεται σύμφωνα με Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων που παραχωρείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
6. Απαγορεύεται αυστηρά η καύση αποβλήτων ή άλλων ουσιών ή αντικειμένων.
7. Να χρησιμοποιείται μόνο το υφιστάμενο οδικό δίκτυο για την εξυπηρέτηση των αναγκών κατασκευής, λειτουργίας και αποξήλωσης του έργου.
8. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής και λειτουργίας του έργου να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.
9. Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε όλα τα σημεία του έργου για τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.
10. Ο κύριος του έργου να ενημερώνει τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος σε περίπτωση ατυχήματος ή αμέλειας.
11. Να ετοιμαστεί κατάλληλο πρόγραμμα για σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού, ώστε να διασφαλιστεί η σωστή εφαρμογή των περιβαλλοντικών όρων της παρούσας Γνωμοδότησης κατά το στάδιο κατασκευής και λειτουργίας του έργου.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο κατασκευής του έργου:

12. Ο εργολάβος να συμμετέχει σε αδειοδοτημένο Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Α.Κ.Κ., ή να διατηρεί και λειτουργεί αδειοδοτημένο Ατομικό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Κ.Κ.), που εκδίδεται δυνάμει των Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2022 και Κανονισμών του 2023(Κ.Δ.Π. 112/2023) και των εκάστοτε τροποποιήσεών τους.
13. Στην περίπτωση που ο εργολάβος θα διαχειριστεί ο ίδιος κάποια από τα μη επικίνδυνα απόβλητα, να κατέχει εν ισχύ Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων ή Πιστοποιητικό Καταχώρησης στο Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων, που εκδόθηκαν δυνάμει των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022, για συλλογή και μεταφορά ή/και την επεξεργασία των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις δραστηριότητες που διενεργούνται για την ολοκλήρωση των προνοιών του έργου.
14. Σε περίπτωση που δε θα τα διαχειριστεί ο ίδιος υποχρεούται να παραδίδει τα απόβλητα σε Αδειοδοτημένους Φορείς ή Κατόχους Πιστοποιητικού ή να στηριχθεί στις δυνατότητες άλλου Φορέα που κατέχει τα πιο πάνω προαπαιτούμενα, για τη συλλογή και μεταφορά των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις εργασίες του έργου.
15. Ο εργολάβος σε περίπτωση που τα παραγόμενα Α.Κ.Κ δεν θα επεξεργαστούν στον χώρο παραγωγής τους προς επαναχρησιμοποίηση ή για επεξεργασία στο έδαφος (land treatment) από την οποία προκύπτει όφελος για τη γεωργία ή την οικολογική βελτίωση (R10), θεωρούνται απόβλητα και πρέπει να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένες Μονάδες για Επεξεργασία/Ανακύκλωση Α.Κ.Κ.
16. Ο εργολάβος να υπογράφει το σχετικό Έντυπο Αναγνώρισης και Παρακολούθησης (Κ.Δ.Π. 31/2016) σε κάθε παράδοση και να απαιτεί αντίγραφο του Συλλέκτη-Μεταφορέα που παρέλαβε τα απόβλητα. Τα αντίγραφα θα πρέπει να τηρούνται ως αποδεικτικά στοιχεία της ορθής διαχείρισης των αποβλήτων και να αποστέλλονται στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος με την ολοκλήρωση του έργου ή όποτε τους ζητηθούν.
17. Πριν την έναρξη εκτέλεσης του έργου να ετοιμαστεί και να φυλάσσεται στο εργοτάξιο ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης Αποβλήτων Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΚΚ) σύμφωνα με τις πρόνοιες των Κανονισμών του 2023 (Κ.Δ.Π.112/2023) για την διαχείριση των ΑΚΚ, στα πλαίσια των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2022.
18. Ο επιβλέπων μηχανικός να έχει την ευθύνη παρακολούθησης υλοποίησης του ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης των Α.Κ.Κ, σύμφωνα με τον Κανονισμών του 2023 (Κ.Δ.Π.112/2023).
19. Σε περίπτωση που οι χώροι των εργοταξίων δεν δύναται να περιοριστούν αποκλειστικά εντός των τεμαχίων χωροθέτησης του έργου, τότε να εφαρμόζονται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων από Κατασκευές και Κατεδαφίσεις) Κανονισμών του 2023 [Κ.Δ.Π. 112/2023], για εξασφάλιση έγκρισης για χώρο εργοταξίου, εκτός των τεμαχίων του έργου.
20. Να ετοιμαστεί Διαχειριστικό Σχέδιο εργοταξίου που να εφαρμόζεται κατά την κατασκευή του έργου. Το εν λόγω σχέδιο να προβλέπει την ορθολογική διαχείριση του εργοταξίου (περιλαμβανομένης και της συλλογής και διάθεσης/απόρριψης αποβλήτων, μεταχειρισμένων μηχανέλαιων, άχρηστων υλικών, αποβλήτων από εκσκαφές, κλπ.) η οποία να φαίνεται μέσα από χωροθετικά σχέδια, στα οποία να φαίνονται ευκρινώς οι διάφοροι χώροι, όπως ο χώρος για την ασφαλή αποθήκευση καυσίμων και χημικών, οι υγειονομικές διευκολύνσεις, οι διαδρομές διακίνησης των βαρέων και άλλων οχημάτων, κλπ. Επίσης, στα χωροθετικά σχέδια οργάνωσης εργοταξίου να παρουσιάζονται ξεχωριστά ο χώρος προσωρινής αποθήκευσης των πρώτων υλών και αποβλήτων, των επικίνδυνων αποβλήτων, τα γραφεία και οι χώροι στάθμευσης.

21. Υγρά τα οποία είναι αποθηκευμένα στο εργοτάξιο (π.χ. μη χρησιμοποιημένα μηχανέλαια, καύσιμα, κλπ.) και που θα μπορούσαν να διαρρεύσουν στο περιβάλλον, να φυλάσσονται σε κατάλληλα δοχεία και σε στεγασμένο χώρο με βάση από μπετόν και με περιτοίχισμα.
22. Στους χώρους του εργοταξίου να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (π.χ. πριονίδι, άμμος) σε επαρκείς ποσότητες ώστε να μπορούν να συγκρατούνται καύσιμα και λιπαντικά σε περίπτωση διαρροής τους. Μετά τη χρήση τους τα απορροφητικά υλικά να συλλέγονται και να διατίθενται σε αδειοδοτημένο φορέα διαχείρισης με βάση τις πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022.
23. Τα στερεά ή/και επικίνδυνα απόβλητα από τις διάφορες εργασίες κατασκευής και συντήρησης του εξοπλισμού και από τυχόν διαρροές (μεταχειρισμένα μηχανέλαια, λιπαντικά, κενοί περιέκτες καυσίμων, πετρελαιοειδών, λιπαντικών, διαλυτών και άλλων επικίνδυνων χημικών ουσιών, ρυπασμένα προσροφητικά υλικά) να αποθηκεύονται προσωρινά, σε κατάλληλα στεγανά δοχεία που να διατηρούνται σε καλή κατάσταση και να μην παρουσιάζουν διαρροές, σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο εντός των ορίων της ανάπτυξης, στον οποίο θα υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση και σχετική σήμανση, με αδιαπέραστες επιφάνειες και προστατευμένοι από τις καιρικές συνθήκες. Στη συνέχεια να παραδίδονται χωρίς καθυστέρηση σε αδειοδοτημένους συλλέκτες για μετέπειτα διάθεση σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022.
24. Η προσωρινή αποθήκευση των στερεών αποβλήτων που θα προκύψουν από την κατασκευή του έργου, καθώς και οι πρώτες ύλες οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν, να τοποθετηθούν σε χώρο εντός των ορίων του τεμαχίου και σε σημεία τα οποία δεν θα δημιουργήσουν οποιαδήποτε όχληση.
25. Τα απόβλητα συσκευασίας που θα προκύπτουν να συλλέγονται, να διαχωρίζονται και να αποθηκεύονται προσωρινά με τρόπο που να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον. Τα εν λόγω απόβλητα να παραδίδονται σε αδειοδοτημένες μονάδες διαχείρισης σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022.
26. Να καταρτιστεί Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης το οποίο να εφαρμόζεται, κατά τη διάρκεια των εργασιών υλοποίησης του έργου, σε περίπτωση ατυχήματος, διαρροής ουσιών (ειδικά επικίνδυνων) στο έδαφος, φωτιάς, έκρηξης, πυρκαγιάς, πλημμύρας, σεισμού και τραυματισμού προσώπου. Σε τέτοιες περιπτώσεις να ειδοποιούνται αμέσως οι εκάστοτε αρμόδιες αρχές.
27. Για τις υγειονομικές ανάγκες του προσωπικού των εργοταξίων να τοποθετηθούν χημικές τουαλέτες εντός των χώρων των τεμαχίων του έργου. Τα υγρά απόβλητα από τις χημικές τουαλέτες να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς συλλογής και μεταφοράς, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.
28. Οι εργασίες υλοποίησης του έργου να γίνουν μεταξύ των μηνών Οκτωβρίου και Φεβρουαρίου, όπου είναι εκτός εποχής φωλιάσματος και αναπαραγωγής της πτηνοπανίδας, για να μειωθούν οι επιπτώσεις στα είδη της ευρύτερης περιοχής. Την περίοδο φωλεοποίησης μπορούν να γίνονται εργασίες συναρμολόγησης των πλαισίων και άλλων εργασιών που δεν ενδέχεται να προκαλέσουν θόρυβο για μείωση των επιπτώσεων στην πτηνοπανίδα. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**
29. Κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για ελαχιστοποίηση και καταστολή της σκόνης. Για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τη δημιουργία σκόνης προτείνονται τα πιο κάτω μέτρα, όπως:
- i. Όλοι οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά που θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα, εάν απαιτηθεί.

- ii. Να υπάρχει πρόγραμμα δρομολογίων οχημάτων ώστε αυτά να ελαχιστοποιηθούν με στόχο την κατά το δυνατό μικρότερη έκλυση αέριων ρύπων και σκόνης.
- iii. Τα οχήματα μεταφοράς να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες κίνησης (10 χλμ./ ώρα) στους χωμάτινους δρόμους.
- iv. Κατά τη μεταφορά χύδην υλικών από και προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορητών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
- v. Να γίνεται διαβροχή όταν και όπου απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματουργικές εργασίες και στους διαδρόμους κίνησης των οχημάτων του εργοταξίου.
- vi. Όταν απαιτείται να γίνεται διαβροχή και των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης και εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού.
- vii. Οι χωματουργικές εργασίες να αποφεύγονται κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων για τον περιορισμό τυχόν επιφανειακών απορροών επιβαρυμένων με αιωρούμενα σωματίδια.
- viii. Να μειωθεί κατά το δυνατόν η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς και η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού.
- ix. Κανένα όχημα μεταφοράς, σκάφος ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.

30. Να ληφθούν όλα τα δυνατά μέτρα ελαχιστοποίησης του θορύβου, όπως:

- i. Χρήση νέων μοντέλων μηχανημάτων και οχημάτων του εργοταξίου
- ii. Τακτική συντήρηση και λειτουργία όλων των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου
- iii. Χρησιμοποίηση αντιδονητικών βάσεων και αποσβεστών στα πλαίσια των μηχανών
- iv. Χρήση σιγαστήρων και πλευρικών παραπτετασμάτων.
- v. Τήρηση του ωραρίου εργασίας. Οι θορυβώδεις εργασίες να γίνονται κατά τη διάρκεια κανονικών ωρών εργασίας.
- vi. Να γίνεται σωστός προγραμματισμός των κατασκευαστικών εργασιών ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η συγκέντρωση και η ταυτόχρονη λειτουργία πολλών μηχανημάτων στο εργοτάξιο.
- vii. Να τηρείται κατάλληλο πρόγραμμα δρομολογίων των βαρέων οχημάτων του εργοταξίου για την ελαχιστοποίηση αυτών, με σκοπό την κατά το δυνατό μικρότερη όχληση από την εκπομπή περιβαλλοντικού θορύβου.

31. Κατά τον σχεδιασμό της εγκατάστασης να ληφθεί υπόψη η αποφυγή πιθανών αντανάκλασεων και ενοχλήσεων σε περίοικους ή και διερχομένους τόσο στο άμεσο εγγύς περιβάλλοντα χώρο όσο και σε μακρινές αποστάσεις.

32. Να διατηρηθεί ζώνη προστασίας από το όριο της εγγεγραμμένης κοίτης του Ποταμού Γιαλιά, πλάτους τουλάχιστον 50 μ. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**

33. Να διατηρηθεί ζώνη προστασίας του υδατορέματος εντός των τεμαχίων του έργου πλάτους 3 μ.
Ο όρος είναι Ουσιώδης
34. Να γίνει η λιγότερη δυνατή επέμβαση στον χώρο και οι εκχερσώσεις και οι επιχωματώσεις να περιοριστούν στις απολύτως αναγκαίες.
35. Να διατηρηθούν οι λωρίδες φυσικής βλάστησης που εντοπίζονται εντός των τεμαχίων.
36. Η δένδρωδης καλλιέργεια στο ανατολικό μέρος του τεμ. 454 να διατηρηθεί ανεπηρέαστη. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**
37. Η φυσική βλάστηση που θα χρειαστεί να αποκοπεί, να αφαιρεθεί προσεκτικά για προστασία τυχόν φωλιών άγριας πανίδας που θα βρίσκονται εκεί. Επίσης, η κομμένη βλάστηση να παραμείνει στον χώρο λίγες μέρες, έτσι ώστε αν υπάρχουν άγρια ζώα εντός της βλάστησης που αφαιρέθηκε, να έχουν τον χρόνο να απομακρυνθούν από τον χώρο. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**
38. Οι πάσσαλοι στερέωσης των πλαισίων να στερεωθούν στο έδαφος με τη μέθοδο της πασσαλόμπηξης, ώστε να αποφευχθεί η μη αναγκαία χρήση μπετόν.
39. Η περίφραξη, να μην στερεωθεί στο έδαφος με μπετόν. Να τοποθετηθεί ειδική περίφραξη, η οποία θα είναι φιλική προς το περιβάλλον, ώστε η πανίδα της περιοχής, να μπορεί να εισέρχεται και να εξέρχεται ελεύθερα. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**
40. Να μη γίνει συμπίεση ή σφράγιση του εδάφους, ώστε να περιοριστεί ο κίνδυνος πλημμύρας και υδατικής διάβρωσης.
41. Το επιφανειακό έδαφος να διαφυλαχθεί για τη διατήρηση της ικανότητας απορρόφησης των όμβριων υδάτων.
42. Να γίνει περιμετρική φύτευση του έργου με είδη που ενισχύουν την άγρια ζωή. Η επιλογή των ειδών να γίνει μετά από διαβούλευση με το Τμήμα Δασών και να επιλεγούν ιθαγενή, τοπικά και αυτοφυή είδη, κυρίως φρουτόδεντρα, για να ευνοηθούν οι φρουτοσυκεριδές που φιλοξενούνται στην ΕΖΔ «Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος». **Ο όρος είναι Ουσιώδης**
43. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων.
44. Ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να αποκαταστήσει τον περιβάλλοντα χώρο μετά την εκτέλεση των κατασκευαστικών έργων.
45. Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων στη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών του έργου, αυτές να διακοπούν άμεσα και να ειδοποιηθεί το Τμήμα Αρχαιοτήτων για να προβεί στη δέουσα αρχαιολογική έρευνα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Αρχαιοτήτων Νόμου (ΚΕΦ.31). **Ο όρος είναι Ουσιώδης**

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο λειτουργίας του έργου:

46. Να γίνει κατάλληλη σήμανση και να απαγορεύεται η είσοδος στην εγκατάσταση σε οποιοδήποτε μη εξουσιοδοτημένο άτομο ώστε να ασφαλιζεται η παρεμπόδιση ελεύθερης πρόσβασης σε αυτόν.
47. Να υπάρχει ετοιμότητα εκ μέρους του κύριου του έργου, ο οποίος σε συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία να λάβει τα κατάλληλα μέτρα (π.χ. αποψίλωση ξηράς βλάστησης κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης υποδομής αντικεραυνικής προστασίας, και να προμηθευτεί τον απαιτούμενο πυροσβεστικό εξοπλισμό (πυροσβεστήρες κ.λπ.) για αντιμετώπιση

πυρκαγιάς, έκρηξης και άλλων έκτακτων περιστατικών που θα επηρεάσουν το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον.

48. Εφόσον γίνεται υγρός καθαρισμός των φωτοβολταϊκών πλαισίων, τότε να χρησιμοποιείται πιεστικό σύστημα νερού χαμηλής κατανάλωσης.

49. Η καταπολέμηση των ζιζανίων να γίνεται με μηχανικά μέσα και εκτός της περιόδου φωλεοποίησης ειδών πτηνοπανίδας (Μάρτιος- Ιούνιος). Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, να γίνεται χρήση ζιζανιοκτόνων τα οποία να συμμορφώνονται με τις πρόνοιες του περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων Νόμου του 2011, καθώς και με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΚΔΠ 93/2018). **Ο όρος είναι Ουσιώδης**

50. Η συντήρηση των πλαισίων να γίνεται πριν ή μετά της περιόδου φωλεοποίησης ειδών πτηνοπανίδας (Μάρτιος- Ιούνιος) για την ελαχιστοποίηση της ενόχλησης που δύναται να προκληθεί. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**

51. Οποιαδήποτε απόβλητα προκύπτουν από τη λειτουργία και συντήρηση του εξοπλισμού, ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να τα παραδίδει σε αδειοδοτημένο διαχειριστή σύμφωνα επίσης, με τους Περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 και 2022.

52. Να μην χρησιμοποιείται φωτισμός το βράδυ σε ολόκληρη την εγκατάσταση. Φωτισμός να χρησιμοποιείται αν απαιτείται μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις. **Ο όρος είναι Ουσιώδης**

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο αποξήλωσης του έργου:

53. Η αποξήλωση του έργου να γίνεται με βάση το εκάστοτε ισχύον νομικό πλαίσιο.

54. Ο κύριος του έργου υποχρεούται με τον τερματισμό της λειτουργίας του να διασφαλίσει ότι θα αποκαταστήσει:

- i. Κάθε ζημιά που ενδεχομένως έχει προκληθεί στο περιβάλλον από τη λειτουργία τους.
- ii. Το φυσικό περιβάλλον με τη διαμόρφωση και ένταξη του χώρου των εγκαταστάσεων στο περιβάλλον ώστε να επιτυγχάνεται η αναβάθμιση διατήρηση του τοπίου. Αυτό θα επιτευχθεί με την υποβολή κατάλληλων σχεδίων με την πάροδο του χρόνου προς την Περιβαλλοντική Αρχή.
- iii. Κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 2023